

วิทยานิพนธ์	:	การปฏิบัติต่อสภาวะจิตของผู้ใกล้ตายในพระพุทธศาสนาเถรวาท
ผู้วิจัย	:	พระอธิการมานพ มนาโป (เกตุมณี)
ปริญญา	:	พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์	:	
	:	พระราชวรชिरเมธี ดร. ป.ธ.๙ พธ.บ., ศษ.บ., อ.ม., กศ.ด.
	:	ผศ. อานนท์ เมธีวรฉัตร ป.ธ.๖, พธ.บ., ศษ.บ., กศ.ม.
วันสำเร็จการศึกษา	:	๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๘

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง “การปฏิบัติต่อสภาวะจิตของผู้ใกล้ตายในพระพุทธศาสนาเถรวาท” มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาจิตกับความตายในพระพุทธศาสนาเถรวาท ๒) เพื่อศึกษาวิธีการปฏิบัติต่อผู้ใกล้ตายในพระพุทธศาสนาเถรวาท ๓) เพื่อเสนอแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ใกล้ตายในพระพุทธศาสนาเถรวาท ผลการวิจัยพบว่า

๑. จิตกับความตายในพระพุทธศาสนาเถรวาท ความหมายและสภาพทั่วไปของจิต “จิต” หมายถึง ธรรมชาติที่รู้อารมณ์ สภาพที่นึกคิด ความคิด ใจ แตกต่างโดยหน้าที่ สัมพันธ์กับร่างกายแยกจากกันไม่ได้ มีหลายประเภท แบ่งเป็น ๘๘ ดวง หรือ ๑๒๑ ดวง สภาวะลักษณะของจิตมีเพียง ๑ เป็นไปใน ๓ ลักษณะเป็นนามธรรมที่เกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป จำแนกได้ ๔ ภูมิ สภาวะจิตของผู้ใกล้ตายย่อมเกี่ยวข้องกับเหตุที่ทำให้ความตายปรากฏ ๔ อย่าง จิตดวงสุดท้าย เรียกว่า จุตติจิต เป็นจิตสุดท้ายแห่งปัจจุบันภพ มีกรรมอารมณ์ กรรมนิมิตอารมณ์ และคตินิมิตอารมณ์เป็นอารมณ์ ปฏิสนธิจิต คือ หน้าที่ของจิตที่เกิดขึ้นต่อไปในภพใหม่ ปฏิสนธิจิตเกิดขึ้นสืบ ๆ กันต่อไป หมุนเวียน ตั้งชาติตั้งภพ ตามลำดับหน้าที่ของปุถุชนและพระเสขบุคคลทั้งหลายที่ยังต้องเวียนเกิดเวียนตายอยู่ใน ๓๑ ภูมิ

๒. วิธีการปฏิบัติต่อผู้ใกล้ตายในพระพุทธศาสนาเถรวาท “ผู้ใกล้ตาย” หมายถึง ผู้ป่วยใกล้ตาย หรือคนชราใกล้ตายไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ขณะที่จิตดวงสุดท้ายที่จะเคลื่อนออกจากภพนี้เกิดขึ้น มีนิมิตอารมณ์ ๓ ประการอย่างใดอย่างหนึ่งปรากฏ ในเวลา ๑-๒ นาที หรือ ๑-๒ ชั่วโมง เรียกว่า ผู้ใกล้จะตาย และภายในไม่ถึง ๑๐ วินาที หรือ ไม่ถึง ๒๐ วินาที เรียกว่า ผู้ใกล้จวนตาย วิธีการปฏิบัติ คือ การปฏิบัติทางกายและทางใจต่อผู้ใกล้ตาย

๓. แนวทางการปฏิบัติต่อผู้ใกล้ตายในพระพุทธศาสนาเถรวาทมีหลายวิธีแต่ละวิธีมุ่งหมาย ชักนำจิตให้น้อมเป็นกุศล เสนอไว้เป็นแนวทางอยู่ ๖ วิธี ได้แก่ ๑) วิธีการให้ความรักและความเห็นอกเห็นใจต่อผู้ป่วยหรือผู้ใกล้ตาย ๒) วิธีการช่วยให้จิตใจของผู้ป่วยหรือผู้ใกล้ตายจดจ่อกับสิ่งดีงามสิ่งที่เป็นกุศล ๓) วิธีการช่วยให้ผู้ป่วยหรือผู้ใกล้ตายยอมรับความตายที่จะมาถึง ๔) วิธีการช่วยปลดปล่อยสิ่งที่ค้างคาใจของผู้ป่วยหรือผู้ใกล้ตาย ๕) วิธีการช่วยให้ผู้ป่วยหรือผู้ใกล้ตายปล่อยวางในสิ่งต่าง ๆ โดยไม่ยึดมั่นถือมั่น และ ๖) วิธีการสร้างบรรยากาศให้เกิดความสงบ

Dissertation : Treatment to the Dying's Mind in Tharavāda Buddhism
 Researcher : Phraathikarn Manop Manāpo
 Degree : Master of Arts (Buddhist Studies)
 Dissertation Supervisory Committee
 : Dr. Phra Rajvachiramethee, Pali IX, B.A, M.A., Ph.D.
 : Asst. Prof. Anon Meteevaraehat B.A, M.A.
 Day of Graduation : 19 November 2015

Abstract

This research on “Treatment to the Dying’s Mind in Tharavāda Buddhism” had 3 objectives: 1) to study the mind and the death in Tharavāda Buddhism, 2) to study the approaches of treatment to the dying persons in Tharavāda Buddhism, and 3) to submit any guidances of treatment to the dying persons in Tharavāda Buddhism. The results of this study revealed as the following:

1. The mind and the death in tharavāda Buddhism showed the definition and general status of the word “mind” meant to realize about sense-objects by mature, the condition of thinking, thinking and mind were different in their own duties, but related to the body and could not be separated. The mind could be classified into many types, 89 or 121 minds altogether. There was only one character of the mind which appeared as abstractness by nature in 3 phenomena: happening, existing and ending divided into 4 states of existence. The dying’s mind of a dying person dealt with 4 causes of death appearance. The last mind called Cuticitta: dying or death-consciousness which was the last mind appeared in the present state of existence consisting of Karma Ārammana : sense-object actions, Karam Nimitta Ārammana : sense-object signs and Gati Nimitta Ārammana : sense-object signes and Gati Nimitta Ārammana : sense-object destination. Patisandhi citta: mind relinking was the duty of mind which would happen in the new state of existence. Patisandhi Citta could rebirth from one to another and circulating to settle down the states of existence according to the duties of normal persons and Sekha : the learner who was

in the course of perfection and has yet to undergo a higher training. All these persons had to rebirth and redeath within 31 states of existence.

2. The approaches of treatment to the dying persons in Tharavāda Buddhism, it was found that the word the dying persons” meant to any dying patients or any dying elders who could not help themselves. While the last minds would move out from the state of existence, one of the 3 Nimitta Ārammana was appearing within 1-2 minutes or 1-2 hours called dying persons and if less than 10 seconds or 20 seconds called almost dying persons. The approaches of treatment to the dying person were physical and mental treatments.

3. The guidances of treatment to the dying persons in Tharavāda Buddhism Found in various ways and each one aimed to build the mind to do the merit or wholesome actions which could submit into 6 approaches : 1) giving love and sympathy to the patients or dying persons, 2) help making their minds to pay attention to good things or virtue, 3) making them to accept the coming death, 4) help them to release whatever sticking in minds, 5) help them to relieve things by not holding or sticking to anything and 6) building peaceful atmosphere.